

פרשת הנזיר

1. במדבר פרק ו

- (א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְלֵא לְנֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַה':
(ג) מִיּוֹן וְשָׂכָר יִזְיֵר חֲמֵץ יַיִן וְחֲמֵץ שֶׁכָּר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לַחִים וַיִּבְשִׁים לֹא יֵאָכֵל:
(ד) כָּל יְמֵי נְזִירוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מִתְרַצְנִים יַעֲדֵךְ וְגַם לֹא יֵאָכֵל:
(ה) כָּל יְמֵי נְזִירוֹ תַעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשׁוֹ עַד מְלֵאת הַיָּמִים אֲשֶׁר יִזְיֵר לַה' קֹדֶשׁ יִהְיֶה גְדֹל פְּרַע שְׁעָר רֵאשׁוֹ:
(ו) כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לַה' עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא:
(ז) לֵאבִיבוֹ וְלֵאמֹו וְלֵאחִיו וְלֵאחֻתּוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמִתֵּם כִּי נָזִיר אֲלֵהֶיו עַל רֵאשׁוֹ:
(ח) כָּל יְמֵי נְזִירוֹ קֹדֶשׁ הוּא לַה':

2. רש"י במדבר פרק ו

- (ב) **כי יפלא** - יפריש. למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף: **נדר נזיר** - אין נזירה בכל מקום אלא פרישה, אף כאן שפירש מן היין: **להזיר לה'** - להבדיל עצמו מן היין לשם שמים: (ג) **מיין ושכר** - כתרגומו: "מחמר חדת ועתיק", שהיין משכר כשהוא ישן: **וכל משרת** - לשון צביעה במים או בכל משקה... (ד) **חרצנים** - הם הגרעיניים: **זג** - הם הקליפות שמבחוץ, שהחרצנים בתוכן כענבל בזוג: (ה) **קדוש יהיה** - השער שלו, לגדל הפרע של שער ראשו: **פרע** - ...ופירושו של 'פרעי' - גדול של שער, וכן "את ראשו לא יפרעי" (ויקרא כא, י), ואין קרוי 'פרעי' פחות משלושים יום: (ח) **כל ימי נזרו קדוש הוא** - זו קדושת הגוף מליטמא למתים:

3. רבינו בחיי במדבר פרק ו

- (ב) **וזהו לשון "יפלא"** - יעשה דבר פלא, כי רוב העולם הולכים אחר תאוותם, וזה פורש מהתאוות, וזהו לשון "נזיר", מלשון: (ויקרא כב, ב) "וינזרו מקדשי בני ישראל", שהוא לשון הפרשה. או יהיה "נזיר" מלשון: נזר הקדש, "כי נזר אלהיו על ראשו", והוא ענין עטרה וכתר מלכות, ונקרא בשם הזה על שם שהוא מלך מולך על התאוות, הפך משאר בני העולם שהם עבדי התאוות:

4. מלבי"ם במדבר פרק ו פסוק ב

- כי יפלא לנדר נדר** - פעל 'פלא' מורה שפיתת הרעיון והבחירה המחשבתית ומציין שיודע לברר לשם מי נדר... ועוד למדו שלשון "יפלא" מורה שעושה הדבר ברצונו, לא ע"י אונס שאז אינו הפלאת וברירת המחשבה והרצון החפשי, ולמדוהו ממה שכתוב: "לפלא נדר או לנדבה", שבהבאת נדר ונדבה מבואר שצ"ל ברצון, כמ"ש "יקריב אותו לרצונו":

5. ספר החינוך פרשת נשא מצוה שעד

- ...ואין ספק כי לולא מן הטעם הזה שנתחייב שכלנו לשכון בתוך החומר בעל התאוות והחטאים, ראוי היה שכלנו לעמוד לשרת לפני בוראו ולהכיר כבודו כאחד מבני אלהים הנצבים עליו (המלאכים). ואמנם מפני החיוב הזה משועבדים כולנו לשכון בבתי חומר (כינוי מליצי לגוף הגשמי, היבתי שבו שוכנת הנשמה והשכל), ואחר שנשתעבד לזה, מוכרח על כל פנים לנטות מעבודת בוראו לפעמים ולהשתדל בצרכי הבית אשר ידור שם, כי לא יתקיים בנין הבית עצמו ואבניו ויסודותיו מבלי שישגיח האדם עליו. ואם כן, אחרי

היות כוונת האדם ביצירתו על מה שאמרנו (בהקדמת הספר, שיהיה כבוד ה' מתעלה דוקא מתוך בריאה המורכבת משניהם, ע"י התגברותו על החומר), הרי שבכל עת שיוכל שכלו למעט בעבודת החומר וישים מגמתו לעבודת קונו - אז טוב לו, ובלבד שלא יטוש מלאכת הבית לגמרי ויחריבהו, כי גם זה יחשב לו עוון אחר שהמלך חפץ להיות לו בריה כזו, וכדאמר רבי יוסי במסכת תענית (כ"ב ע"ב) שאין היחיד רשאי לסגף עצמו בתענית... וזו היא קדושת הנזיר ומעלתו, בהניחו מלאכת החומר וישבור תאוותיו במה שאינו חורבן גמור אל הבית, כגון מניעת שתיית היין וגידול השיער, כי בזה יכנע היצר, וגם לא ידלוף הבית בעבורו ולא יחרסו פינותיו, אלא תתחזק בו עבודת השכל ויארו מהלכיו, וכבוד ה' ישכון עליו, ויתקיים באיש הזה כוונת הבריאה מבלי התמעט עבודת שכלו אל בוראו מפני שתוף החומר שבו.

6. ספרונו במדבר פרק ו

- (ג) **מיין ושכר יזיר** - לא יסגף עצמו בצום שממעט במלאכת שמים כדבריהם ז"ל, ולא יצער גופו במכות פרושים כמנהג צבועים וכומרים, אבל יפריש עצמו מן היין, שבוזה הוא ממעט את התפילה מאד ומכניע יצרו, ולא יתיש כחו בזה כלל: (ה) **תער לא יעבור על ראשו** - ובוזה ישליך אחרי גוו כל מחשבת יופי ותיקון שער: **קדוש יהיה** - נבדל מן התאוות החומריות:

7. במדבר רבה פרשת נשא פרשה י

- למה אסרה "משרת ענבים" שהוא לא ישתכר מהם, וגם אסרה אכילת כל היוצא מן הגפן דברים שלא ישתכר מהם? למה כך? **מכאן שחייב אדם להרחיק עצמו מן הכיעור ומן הדומה לכיעור ומן הדומה לדומה, מכאן שעשתה תורה סייג לדבריה.**

8. רש"י הירש במדבר פרק ו פסוק ה

- כבר אמרנו (פירוש ויקרא ע"י רכג), שהשיער בא לבדוד, להרחיק השפעה הבאה מן החוץ, ולפיכך הכניסה או ההתמסרות לכלל החברה - תוך ויתור על כל רצון לחיות לעצמו - מסומלת על ידי תגלחת מצורע ותגלחת לויים. הניגוד, גידול שיער ללא מעצור, מבטא אפוא התבודדות והתכנסות לתוך עצמו. והן זה התפקיד, שהנזיר קיבל על עצמו לתקופת הנזירות: הוא מבקש להתבודד ולשקוע בתוך עצמו. אין הוא רוצה להינתק מן העולם מבחינה מקומית, אך הוא רוצה לעבוד עבודה רוחנית ומוסרית של חינוך עצמי, ולפיכך הוא מבקש קשר עם ה', עם מקדשו, עם תורתו - ועם עצמו. הגידול המבודד של שער ראשו מזכיר לו את הנדר הזה, ולפיכך ראשו נעשה קדוש, שהרי הוא נושא את אות נדרו הקדוש...

9. אברבנאל במדבר פרק ו

- ואם נזר אלהיו על ראשו, איך יטמא את המתים? כי יהיה פוסל בזה הנזר והעטרה אשר לו! והוא על דרך "בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת", כן ציוה לנזיר שנזר ועטרת הדבוק אלהי על ראשו שלא יטמא למתים, כי חי העולמים הוא חלקו לא המתים.

10. העמק דבר במדבר פרק ו פסוק ח

- יש לדעת שתכלית הנזירות בא לשני אופנים: א) כדי להתקדש ולהשיג רוח הקודש, וכלשון הנביא (עמוס ב'): "ואקים מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים", הרי שענין אחד הוא, ועל זה כתיב "להזיר לה'", שהוא**

מופרש לגבוה, **(ב) כדי להיבדל מניאוף**, כדאיתא ריש מסכת סוטה: "הרואה סוטה בקלקולה - יזיר עצמו מן היין", וזה התכלית פעמים בא על מקרה שקפץ עליו איזה הרורה... ופעמים בא בשביל שעלול להיכשל בעריות מפני טבעו... והנה לתכלית הראשון מבואר טעם שלש אזהרות שבפרשה, **שיין ותגלחת בא להפרישו מתאוות עולם הזה, וטומאת מת בא להפרישו מעצבות, שמונע גם כן מרוח הקודש שאינו בא אלא מתוך שמחה של מצוה.**

11. **שם משמאל במדבר פרשת נשא שנה תרע**

ענין שלשת הדברים שנצטוו הנזיר: יין, תגלחת וטומאה, הם נגד שלשת חלקי האדם: מחשבה, דיבור ומעשה. תגלחת - שער הגולגולת שעל המוח ששם היא המחשבה שבאדם, יין - חלק הדיבור... ואמרו ז"ל (עירובין ס"ה א): נכנס יין יצא סוד, טומאה היא נגד חלק המעשה. וזהו ענין ג' הקרבנות: חטאת, עולה ושלמים, להישאר מקושר בקדושה. עולה מתייחסת לחלק המחשבה שעולה באה על הרורה הלב, וחטאת מתייחסת לחלק המעשה, ושלמים הם נגד חלק הדיבור שדיבור הוא כולו מתרין: מחשבה ומעשה, נפש וגוף, שבלעדי מחשבה אין בו כח הדיבור, וגם עקימת שפתיו הוי מעשה, ושלמים זוכים בהם כולם: מזבח, כהנים ובעלים... וע"כ עושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וכך לא הקריבו שלמים עד אחר מתן תורה שע"י הדברות זכו לשלמים.

12. **משנה מסכת נזיר פרק 1 משנה ה**

שלשה מינים אסורים בנזיר: הטומאה, והתגלחת, והיוצא מן הגפן. חומר בטומאה ובתגלחת מביוצא מן הגפן, שהטומאה והתגלחת סותרים, והיוצא מן הגפן אינו סותר. חומר ביוצא מן הגפן מבטומאה ובתגלחת, שהיוצא מן הגפן לא הותר מכללו, וטומאה ותגלחת הותרו מכללן - בתגלחת מצוה ובמת מצוה. וחומר בטומאה ובתגלחת, שהטומאה סותרת את הכל וחייבים עליה קרבן, ותגלחת אינה סותרת אלא שלשים יום ואין חייבין עליה קרבן:

13. **דף על הדף סוטה דף ב עמוד א**

לכאורה קשה, כיון שהוא רואה את הסוטה בקלקולה, איך שהיא נענשת, והיא נעשית אלה בקרב עמה - אין לך כח הרתעה גדול מזה! ולמה אז צריך להזיר עצמו מן היין? וביאר ב'פרי הארץ' (פ' נשא), שכל קבלה והתעוררות שמתעורר לאדם, אם אינו עושה בזה פעולה למעשה, אז אותה התעוררות מתנדפת וכענן כלה, ולכן דוקא כאשר הוא רואה את הסוטה בקלקולה, כשהיא נענשת ומתייסרת, והוא מתעורר להיזהר ולשמור את עצמו בקדושה, אז דוקא הוא הזמן לקבל על עצמו פרישות וטהרה מדברי עולם הזה ולהיזר מן היין. בספר 'מי השילוח' כותב, שבתורה נאמר פרשת סוטה לפני פרשת נזיר, ובגמרא מסכת סוטה מסודרת אחרי מסכת נזיר. והנה רש"י פירש בתורה: "ללמדך לרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין", ואמרו בגיטין מג: "אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם". אבל שונים הם דברי חז"ל בזה, שהם מהווים סייג וגדר למנוע את האדם מלהיכשל בדברי תורה, ומדריכים את האדם בדרך הישרה, ונקראים "תורת אמת", ולכן סידרו מסכת נזיר קודם סוטה, בכדי שיזיר עצמו מן היין ולא יכשל בחטא.

14. **הרב אברהם אלימלך בידרמן שליט"א**

בפרשה: "איש או אשה כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר לה... עד מלאת הימם אשר יזיר להי קדש יהיה... כל

ימי נזרו קדש הוא לה", נוראות איתא בספר "לב שמחה" (תשמ"ג ד"ה איש), וז"ל: "לימוד עמוק מזו הפרשה, והוא פלאי פלאים, שהאדם רק מקבל על עצמו שלא לשתות יין שהוא דבר היתר, ואפילו לזמן מועט של שלושים יום, וכבר מגיע למדרגה כ"כ גבוהה שהכתוב מעיד עליו "כי נזר אלהיו על ראשו", "קדש הוא לה" וכו', לשונות כ"כ של התעלות וקדושה. למדים אנו מכאן כוחה הגדול של קבלה שהאדם מקבל על עצמו, שבכח הקבלה שקיבל על עצמו דבר מה נתונים לו מן השמים עוד יותר, ומקבל כוחות עליונים - "נזר אלהיו על ראשו". והלימוד מזה, כשיש לאדם דבר מה שאינו יכול להתגבר עליו, יקבל על עצמו להימנע ממנו, ובכח הקבלה יתעלה ויקבל כוחות עליונים ועי"ז ממילא יוכל להתגבר", עכ"ל.

הוסיף עוד ה'לב שמחה' (תשמ"ג ד"ה איש) לפרש בלשון הכתוב "איש כי יפלא", שכביכול התורה עצמה מעידה על הפלא הגדול עד היכן מגיע כוחה של קבלה טובה. צא ולמד על מעלת 'קבלה טובה' המרוממת ומקדשת את האדם עד לרום המדרגות, ממה שכתב 'בעל הטורים' (ו' ו) לבאר הטעם שאסור הנזיר להיטמא למתים, וז"ל: "שאם תשרה עליו שכינה מחמת נזרו, שלא יאמרו שהוא דורש אל המתים", עכ"ל. והיינו שעל ידי קבלה קטנה כזו שלא לשתות יין שלושים יום כבר זוכה שתשרה שכינה עליו, וחששה התורה שמא יאמרו הבריות שאותה השראה אינה מצד הקדושה, אלא השיג אותה בכוחות הטומאה כי התעסק בכישופים ודרש אל המתים, על כן אסרה התורה על הנזיר להיטמא למתים, ושוב א"א לומר שהיה דורש אל המתים, אלא ידעו הכל שזכה להשראת השכינה מפני שקיבל עליו נזירות.

וכל כך מתעלה הנזיר בקדושתו, עד שהוא במעלה יתירה מהכהנים משרתי השם, כי הם מותרים וצריכים להיטמא (לקרוביהם המתים), כדכתיב (ויקרא כא ב): "אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו הקרב אליו" וגו', ואילו הנזיר אסור להיטמא אפילו לשבעת הקרובים, ודינו ככהן גדול. יתר על כן כתב האלשיך הקדוש, שבכהן הגדול כתיב (ויקרא כא ב): "נזר שמן משחת אלהיו עליו" (שייחס "אלהיו" אל השמן), ואילו אצל הנזיר כתיב: "נזר אלהיו על ראשו" - שהקב"ה בעצמו שורה עליו, והרי שנתעלה גם יותר מהכהן הגדול. וכל זאת למה? כי הכהן הגדול זכה בקדושת הכהונה בירושה מאבותיו ולא על ידי יגיעת עצמו, אך הנזיר שנתקדש מחמת עבודתו ויגיעתו, ובעצמו עזר בגפשו שלא להימשך אחר תאוות עולם הזה, לזה קדוש יאמר לו - "נזר אלהיו על ראשו".

נפלאות מצינו בדברי ה'משך חכמה' בפסוק (פס' ט-יא): "וכי ימות עליו מת בפתע פתאם... וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", וצ"ב, מדוע נחשב לו הדבר כחטא, הרי אנוס הוא?! אלא, שכשם שמצינו בכהן גדול שהיושבים בערי המקלט יוצאים משם עם מותו (מכות יא.), מאחר והיה לו לכהן גדול לבקש רחמים על דורו שלא ימות שום אחד מישראל, ואם אירע שמת אחד מבני ישראל, עליו לכפר על כך במיתתו. כמו כן הנזיר צריך להביא כפרה על שמת אחד בסביבותיו, כי לפי רוב קדושתו היה עליו להגן על כל סובביו, וכמו שמצאנו (מכות שם) שאליהו הנביא לא נראה כמה ימים לרבי יהושע בן לוי, היות וארי דרס יהודי במרחק שלוש פרסאות ממנו, ולפי קדושתו של ריב"ל נחשב הדבר לפגם כלשהו.